

Chile predstavilo modernú biologickú psychiatriu

Svetová federácia spoločností biologickej psychiatrie (WFSBP) usporadúva dva typy kongresov – medzinárodné a svetové vo viacročných cykloch. Druhému medzinárodnému kongresu (17.–21. dubna 2007, Santiago, Chile) predchádzal prvý v roku 2004 v Sydney. Kongresy majú tradičnú štruktúru.

Psychiat. pro Praxi, 2007; 8(5): 234

Plenárne prednášky

Boli celkovo 4. Prvý predniesol Goodwin (USA). Zaoberal sa polaritou a cykličnosťou porúch nálady. Uviedol, že od čias Kraepelina sa postupne dopracovával pôvodný koncept mánio-depresívnej psychózy. Leonhard, Winokur, Angst prispeli k tomu, že sa začala diferencovať mono- a bipolárna depresia. Ďalší (medzi nimi aj prednášateľ) prispeli k rozlíšeniu bipolárnej poruchy I a II na základe toho, či sa vyskytla mánia alebo i hypománia v priebehu choroby. Vývoj pokračuje ďalej, ale polarita a cykličnosť sú charakteristické diagnostické atribúty u bipolárnej poruchy.

Druhú plenárnu prednášku predniesol Lolas. Témou bola etika v neuropsychiatrii. Mala dosť všeobecný charakter. Tretiu prednášku predniesol popredný americký adiktológ Gorelick. Zaoberal sa kanabisovou závislosťou. Kanabis ako ilegálnu drogu užíva asi 160 miliónov ľudí vo svete a asi u 10% z nich sa rozvinie aj závislosť. Pripomenul úlohu kanabinoidných receptorov (predovšetkým subtyp CB₁), spomenul endogénne ligandy – anandamid a 2-arachidonoylglycerol. Pripomenul, že nie je dosiaľ žiadna akceptovaná liečba kanabinoidnej závislosti. Prezentoval súbor 104 adolescentov s konzumom kanabisu. Z nich 70% pri prerušení konzumu malo aspoň tri abstinenčné príznaky. Podával im rimonabant, ktorý blokuje CB₁ receptory. Preparát blokoval rozvoj akútnych psychických a kardiovaskulárnych abstinenčných príznakov.

Posledná plenárna prednáška bola v réžii Kaspera (Rakúsko). Bola zameraná na integráciu biologickej psychiatrie a klinických vied. Podľa neho prispievajú k integrácii najmä pokroky v zobrazovacích metódach a v psychiatrickej genetike.

Sympóziá

Na kongrese prebehlo asi 50 sympózií. V sympóziu o liečbe závislostí sa Noya-Tapia (Bolívia) zaoberal možnosťami liečby kokainizmu. Nie sú zatiaľ v tejto oblasti žiadne overené metódy. Skúša sa modafinil, topiramát a antikokainová vakcína. Druhým rečníkom bol Gorelick (USA). Zaoberal sa liečbou závislosti od kanabinoidov. Obsahovo sa jeho príspevok skoro kompletne prekrýval s plenárnou prednáškou, ako som ju uviedol vyššie. Dodd a spol. (Austrália) mali veľmi zaujímavú prednášku o genetike alkoholizmu. Genotypy GABRB2C1412T a 5HTTLPR sa významne častejšie vyskytujú u žien alkoholických s cirhózou pečene. U mužov – alkoholikov bez komorbidít zis-

tili regionálne vyššiu expresiu génov DRD2B1 a SL-C1A2G603A. Ich práce poukazujú na veľkú diferencovanosť subtypov alkoholizmu. To môže mať v blízkej budúcnosti aj význam pre efektívnu terapiu. Posledný prednášateľ Kennedy (Kanada) hovoril o možnostiach liečby patologického hráčstva. Skúšali sa zatiaľ SSRI, opioidné antagonisty a tymostabilizátory.

Zaujímavé bolo sympóziom o škálovaní v psychiatrii. Sajatovic (Cleveland) podal úvodný prehľad o škálach. Hovoril o ich využití pri diagnostike, hodnotení priebehu ochorenia a aj pri zhodnotení prognózy. Zdá sa, že v USA diagnostika pomocou škál (a nie pomocou hodnotenia psychopatológie) je veľmi rozšírená. Larach-Waltersová (Santiago, Chile) hovorila o tom, že od založenia depútnej kliniky v roku 1979 hodnotia efekt depútnej antipsychotickej liečby rôznymi škálami (BPRS, PANSS, NOSIE a iné). Ramirez (Cleveland) hovoril o škálach pre afektívne poruchy (HAMD, HAMA, Beckova škála...). Galenova (Mendoza, Argentína) informoval o použití škál v pedopsychiatrii. Sympóziom neprineslo žiadne novinky, ale poskytlo vecný prehľad.

Veľmi zaujímavé sympóziom bolo venované evolúcii. Neprišiel programovaný Crow (UK) ani Nesse (USA), ale organizátori improvizovali. Tak sme si mohli vypočít neplánovanú prednášku Barrasa. Uviedol, že človek má nadmerne vyvinuté okruhy fronto-temporálne a fronto-parietálne. Súčasne je u človeka „hypermorfóza“ v kraniofaciálnej oblasti. Gény, ktoré sú zodpovedné za túto „hypermorfózu“, sú aj vo vzahu k schizofrénii. Táto prednáška len vlastne rozvíjala a doplnila základnú známu hypotézu Crowa.

Firemné sympóziá

Súčasťou kongresu boli aj firemne sponzorované satelitné sympóziá. Nebolo ich veľa, aj s krátkymi ráňajkovými sympóziami 8.

V stredu bolo sympóziom firmy Lilly. Zaoberalo sa depresiou a bolesťou. Mitchell (Južná Afrika) sa zaoberal fyziológiou a patofyziológiou bolesti. Nukleus raphe magnus zaujíma centrálnu úlohu a čo je podstatné pre vzťah k depresii, má prevážne serotonínnergickú inerváciu. Táto inervácia je modulovaná enkefalinmi. Nieto (Mexiko) sa zaoberal ďalšou etážou regulácie nucl. raphe magnus. Činnosť tohoto jadra je modulovaná prefrontálnym kortexom a kortexom cingulata. Depresia má telesné symptómy, je vzťah aj k bolesti. Antidepresíva typu SSRI a SNRI môžu ovplyvňovať aj afektívnu zložku aj bolesť. Posledná

prednášateľka Lopezová (Argentína) už prezentovala poznatky o duloxetine.

Sympóziom firmy Lundbeck malo v názve otázku, či potrebujeme ešte iné atypické antipsychotiká. Kasper (Viedeň) prezentoval prehľad štúdií efektivity sertindolu. Zamerail sa hlavne na veľké európske štúdie, ktoré prebehli po dočasnom zastavení distribúcie v roku 1998. Tie preukázali dostatočnú efektivitu, ako aj dostatočnú bezpečnosť lieku. Nepotvrdili sa pôvodné alarmujúce údaje o kardiálnych nežiadúcich účinkoch.

Vývesky

Samozrejme takéto podujatie malo aj výveskovú časť. Vefa vývesiek sa venovalo závislostiam, najmä juhoamerickí autori. Na výveskách sa prezentovala štúdia ZODIAC (Storm a spol., USA). V štúdiu sa porovnával olanzapín a ziprasidón. Súbor mal 18 094 pacientov so schizofréniou! Asi polovica bola liečená olanzapínom, druhá polovica ziprasidónom. Ide o celosvetovú štúdiu (prebehla a ešte prebieha okrem USA aj v Brazílii, Argentíne, Maďarsku, Poľsku, Slovensku a pod). U schizofrenikov sú časté kardiovaskulárne ochorenia. Pred začiatkom štúdie malo 3 191 pacientov hypertenziu, 2 686 hyperlipidémiu, diabetes 1 396 pacientov, nadváhu 5 666, obezitu 5 148 pacientov. Ide o najväčšiu prospektívnu štúdiu v psychiatrii. Priebežné výsledky sa budú publikovať.

Asi 10 vývesiek sa zaoberalo novým antipsychotikom asenapínom. Asenapín má bazálnu tricyklickú štruktúru. Vyvíjajú ho spoločne Organon a Pfizer. Má vyššiu alebo podobnú väzobnú schopnosť na 5-HT receptory ako olanzapín. V animálnych pokusoch mitigoval známky anhedónie, zlepšoval učenie u kryš, ktoré bolo narušené fencyklidínom. V klinike (n = 96) zlepšoval negatívne symptómy schizofrénie, zlepšoval aj kognitívne funkcie u schizofrenikov (n = 118) oproti placebo (n = 62).

Celkovo možno povedať, že kongres bol zaujímavý, dal možnosť prezentovať sa aj latinskoamerickým kolegom. Možno konštatovať, že na mnohých miestach v Latinskej Amerike sa pestuje celkom moderná psychiatria, že aj tam dominuje skôr biologická orientácia psychiatrie. Veľkým problémom v Latinskej Amerike je zrejme závislosť od rôznych psychoaktívnych látok.

prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc.

prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc.

Psychiatrická klinika, Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava
e-mail: novotny@faneba.sk